

budma

Międzynarodowe Targi Budownictwa

ZAPROSZENIE

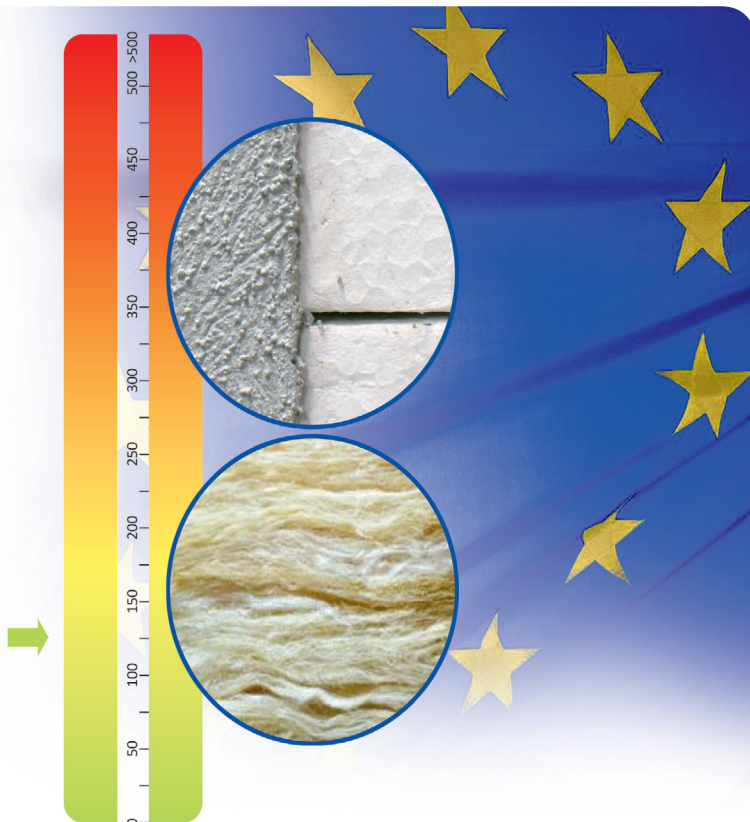
INTERsoft®

Mamy zaszczyt zaprosić Państwa na targi BUDMA 2011
odbywające się w Poznaniu w dniach 11-14 stycznia 2011 roku.

Pawilon 15B/Stoisko 15

11-14.01. 2011
Poznań

INTERsoft sp. z o.o., generalny dystrybutor ArCADiasoft-producenta systemu ArCADia, 90-057 Łódź, ul. Sienkiewicza 85/87, tel. 42 6891111, www.intersoft.pl

TOMASZ ŻUCHOWSKI

– specjalista z zakresu EPBD, członek Polskiego Komitetu Normalizacyjnego w zakresie ochrony cieplnej budynków oraz kilku stowarzyszeń i organizacji naukowo – technicznych, takich jak: SAPE – Polska, ZAE, SKB, PTES – ISES, PZITB; doktorant PW z zakresu efektywności energetycznej budynków.

Kierunki zmian przepisów w kontekście przekształconej Dyrektywy 2010/31/UE

19 maja 2010 roku została przyjęta przez Parlament i Radę Unii Europejskiej nowa wersja przekształconej dyrektywy 2002/91/WE z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. Tekst Dyrektywy został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej jako Dyrektywa nr 2010/31/UE, która weszła w życie 8 lipca 2010 r.

Przepisy przekształconej dyrektywy kładą szczególny nacisk na skuteczne podejmowanie działań służących poprawie standardu energetycznego budynków poprzez wprowadzenie zdecydowanych instrumentów polityki zrównoważonej, ukierunkowanej na podejmowanie działań ograniczających zużycie energii oraz wzmacniających funkcjonowanie istniejących rozwiązań przy wiodącym udziale sektora publicznego. Ponadto, wyznaczają kierunki zmian na płaszczyźnie wprowadzanych rozwiązań w zakresie promowania budownictwa niskoenergetycznego, z jednoczesnym uwzględnieniem poziomu optymalnego pod względem kosztów oraz stymulują politykę przyszłości, której głównym celem będzie ograniczenie zużycia energii w budynkach.

Z uwagi na fakt, iż zużycie energii w budynkach sięga poziomu 40% (ogrzewanie, chłodzenie i przygotowanie ciepłej wody użytkowej) i stanowi jednocześnie najwyższy wskaźnik spośród głównych sektorów gospodarki, zostały wprowadzone dodatkowe regulacje prowadzące do systematycznego i przemysłowego inwestowania w poprawę charakterystyki energetycznej budynków, odzwierciedlającego sukcesywne zmniejszanie zapotrzebowania na energię w tym sektorze.

Zgodnie z zobowiązaniami Unii Europejskiej w ramach „pakietu 3 x 20”, do 2020 roku powinien nastąpić wzrost efektywności energetycznej oraz udziału odnawialnych źródeł energii w sumarycznym bilansie energetycznym o 20%, przy jednoczesnym spadku emisji dwutlenku węgla o tę wartość.

Osiągnięcie ww. celu jest praktycznie niemożliwe bez zwiększonego i racjonalnego wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych stanowiących podstawowy instrument wsparcia dla krajów członkowskich zależnych od importu paliw, celem zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii oraz ograniczania emisji CO₂.

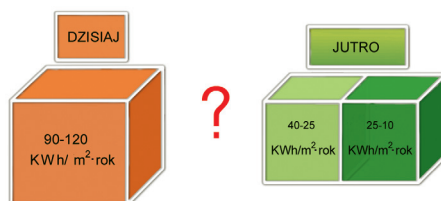
Wdrożenie dyrektywy jest nadzieją na wprowadzenie zdecydowanych zmian, których motto przewodnie brzmi: *poprawa charakterystyki energetycznej budynków*.

Realizacja wytycznych „recastu” dyrektywy 2002/91 wiąże się z potrzebą zdefiniowania budynku o niemal zerowym zużyciu energii, który (wg EPBD) oznacza budynek o bardzo wysokiej charakterystyce energetycznej określonej zgodnie z załącznikiem I do niniejszej dyrekty-

wy. Niemał zerowa lub bardzo niska ilość wymaganej energii powinna pochodzić w bardzo wysokim stopniu z energii ze źródeł odnawialnych, w tym energii ze źródeł odnawialnych wytwarzanej na miejscu lub w pobliżu.

Dla przypomnienia podam, że na chwilę obecną, zgodnie z obowiązującymi przepisami projektujemy i budujemy budynki o zapotrzebowaniu na energię pierwotną rzędu 90-120 KWh/m²·rok.

Natomiast budynek o zapotrzebowaniu na energię bliską zeru powinien charakteryzować się dużo niższym zapotrzebowaniem na EP.

Zatem w stosunku do obecnych wymogów i technologii będziemy musieli wprowadzić takie regulacje prawne i rozwiązania techniczne, które pozwolą na obniżenie wartości EP do poziomu 15-30 KWh/m²·rok, a być może jeszcze mniejszego.

Na dzień dzisiejszy trudno jest jednoznacznie określić, jaka wartość wskaźnika zapotrzebowania na energię pierwotną i końcową będzie go charakteryzowała, gdyż w naszym kraju nie mamy praktycznie żadnych doświadczeń w tym zakresie, a przepisy prawa tego rodzaju definicji nie regulują (Dyrektywa 2010/31/UE nie podaje jednoznacznych liczbowych kryteriów, które pozwoliłyby zaklasyfikować budynek jako „o niemal zerowym zużyciu energii”). Bardziej szczegółowe definicje powinny opracować we własnym zakresie państwa członkowskie, biorąc pod uwagę warunki krajowe, regionalne oraz lokalne.

Jednym z głównych zadań, jakie zostały nałożone na poszczególne Kraje UE, jest przygotowanie i opracowanie Krajowych Planów mających na celu zwiększenie liczby budynków o niemal zerowym zużyciu energii. Ponadto, jako że sektor publiczny pełni rolę sektora wiodącego, w planach tych powinny zostać zawarte narzędzia pobudzające i stymulujące proces przekształcania budynków istniejących w „bliskie zero” lub „budynki zero”, aby od 1 stycznia 2019 r. nowe budynki zajmowane przez sektor publiczny lub do niego należące były budyn-

kami „o niemal zerowym zużyciu energii”, a do dnia 31 grudnia 2020 r. wszystkie pozostałe nowe budynki. W planach tych powinny zostać zawarte pośrednie cele służące poprawie charakterystyki energetycznej dla nowych budynków z prognozą na 2015 rok oraz informacje na temat polityk i środków finansowych lub innych środków wsparcia w celu promowania tych budynków.

Przepisy Dyrektywy 2010/31/UE nakładają na kraje członkowskie wprowadzenie obowiązku sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej w przypadku sprzedaży i najmu budynku/mieszkania oraz wprowadzenie zmian w zakresie świadectw charakterystyki energetycznej budynków, które powinny zawierać uzasadnione zalecenia dotyczące optymalnej pod względem kosztów lub optymalnej ekonomicznie poprawy charakterystyki energetycznej budynku/lokalu lub części budynku stanowiącej samodzielna całość techniczno-użytkową.

Kluczowym aspektem jest wprowadzenie obowiązkowej certyfikacji budynków, w których całkowita powierzchnia użytkowa powyżej 500 m² jest zajmowana przez władze publiczne, i które są często odwiedzane przez ludność: szkoły, szpitale, urzędy, hotele, centra handlowe, sklepy, kina, teatry, domy kultury, itp. Po pięciu latach od wejścia w życie przepisów przedmiotowej Dyrektywy ww. obowiązkowi mają być poddane budynki o powierzchni od 250 m². W praktyce oznacza to potrzebę sporządzenia kilkudziesięciu tysięcy świadectw charakterystyki energetycznej budynków, co wiąże się z ogromnymi kosztami, jakie będą musiały być wygenerowane w głównej mierze z budżetu Państwa.

Państwa członkowskie wymagają, aby przy okazji wystawienia na sprzedaż lub wynajem budynków/lokalu, etc. podawano w reklamach, ogłoszeniach prasowych, radiowych, internetowych, telewizyjnych, liczbowy wskaźnik charakterystyki energetycznej zawarty w świadectwie charakterystyki energetycznej.

Państwa członkowskie powinny określić szacunkowy ekonomiczny cykl życia budynku lub elementu budynku, uwzględniając aktualne praktyki oraz doświadczenie w określaniu typowych ekonomicznych cykli życia oraz określić poziom wymagań minimalnych ustanowionych na odpowiednim poziomie optymalnym kosztowo, czyli efektywnych zarówno technicznie, jak i ekonomicznie.

Według EPBD „poziom optymalny pod względem kosztów” oznacza poziom charakterystyki energetycznej charakteryzujący się najlepszym wynikiem ekonomicznym uzyskanym w trakcie szacunkowego ekonomicznego cyklu życia budynku lub jego elementu.

Ustalenie optymalnych wymagań może być zróżnicowane dla budynków nowych i istniejących, obliczonych zgodnie z metodologią porównawczą, którą przygotowuje Komisja Europejska do dnia 30 czerwca 2011 r. Ponadto wprowadzone regulacje powinny być na poziomie nieprzekraczającym 15% rozbieżności w odniesieniu do zawartych wymogów minimalnych określonych w metodologii porównawczej – w przeciwnym razie państwo członkowskie będzie musiało przedstawić Komisji szczegółowe uzasadnienie zaistniałej sytuacji.

W związku z powyższym nieuchronna będzie nowelizacja Warunków Technicznych, w których zawarte zostały minimalne wartości graniczne współczynnika przenikania ciepła dla poszczególnych parametrów charakteryzujących budynki w podziale na grupy i kategorie oraz budynków istniejących poddawanych ważniejszej renowacji (gdzie renowacji podlega ponad 25% przegród zewnętrznych), przy czym przepisy te będą musiały być poddane analizie i aktualizacji co 5 lat.

Warto dodać, że grupa budynków wyłączonych z tego rodzaju wymogów nie uległa zmianie w stosunku do Dyrektywy 2002/91/WE i są to: budynki zabytkowe, używane jako miejsca kultu i do działalności religijnej, użytkowane czasowo (max. 2 lata), niemieszkalne o niskim zapotrzebowaniu na energię, używane do produkcji rolnej, mieszkalne użytkowane max. 4 miesiące w roku lub zużywające 25% prognozowanego rocznego zużycia energii, wolno stojące o całkowitej powierzchni użytkowej mniejszej niż 50 m².

Kolejnym aspektem, który musi być rozwiązany i zaadoptowany na warunki krajowe, jest przyjęcie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynków. Opracowanie nowej metodologii, która, oprócz charakterystyki cieplnej budynku, będzie obejmowała tak istotne czynniki, jak: rodzaj stosowanych instalacji grzewczych i klimatyzacyjnych, stosowanie energii ze źródeł odnawialnych, elementy pasywnego ogrzewania i chłodzenia, zacienienie, jakość powietrza wewnątrz budynku, odpowiednie światło naturalne oraz projekt budynku, wiąże się z szeregiem zmian w odniesieniu do metodologii istniejącej. Istotne znaczenie ma również zmiana podejścia w sposobie obliczenia charakterystyki energetycznej stosowanej dotychczas i ma obejmować nie tylko sezon grzewczy, ale cykl całoroczny.

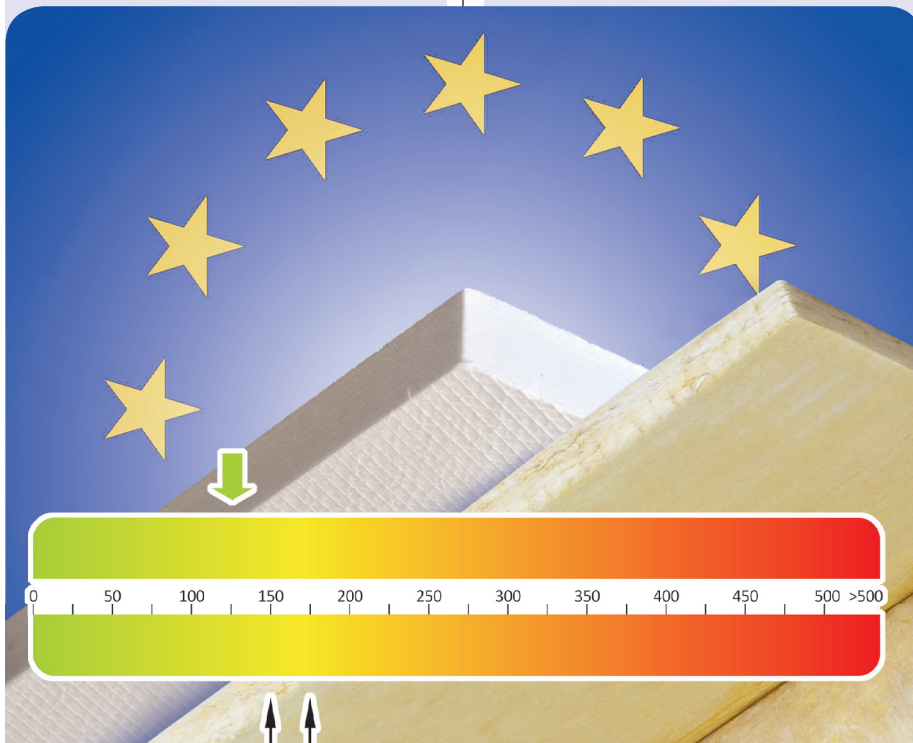
Ponadto metodologia obliczania charakterystyki energetycznej budynków powinna uwzględniać normy europejskie oraz być zgodna z odpowiednim prawodawstwem Unii, w tym z Dyrektywą 2009/28/WE¹.

Przepisy dyrektywy 2010/31/UE nakładają na kraje członkowskie wprowadzenie obowiązku sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej w przypadku sprzedaży i najmu budynku/mieszkania oraz wprowadzenie zmian w zakresie świadectw charakterystyki energetycznej budynków, które powinny zawierać uzasadnione zalecenia dotyczące optymalnej pod względem kosztów lub opłacalnej ekonomicznie poprawy charakterystyki energetycznej budynku/lokalu lub części budynku stanowiącej samodzielna całość techniczno-użytkową. Zmiany będą musiały również dotyczyć dotychczas obowiązujących przepisów w zakresie obowiązku publicznego zamieszczania świadectwa charakterystyki energetycznej dla budynków, które są użytkowane przez dużą ilość osób, o pow. 500 m² – docelowo 250 m².

W celu poprawy charakterystyki energetycznej budynków kraje członkowskie zostały zobligowane do ustalenia wymagań systemowych w zakresie systemów ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, klimatyzacji i wentylacji mechanicznej oraz ich kombinacji. Ustalenie przedmiotowych wymagań ma dotyczyć całej grupy systemów nowych, wymienianych i modernizowanych zależnie od rodzaju i kategorii budynku.

Każdy system techniczny, np. ogrzewczy, przygotowania i rozprowadzenia ciepłej wody użytkowej, instalacji chłodzenia i wentylacji, składa się z poszczególnych urządzeń i elementów wchodzących w jego skład. Każde z tych urządzeń posiada odpowiednią charakterystykę energetyczną informującą o jego parametrach sprawnościowo-energetycznych.

Dlatego też ważne jest, aby dokonywać odpowiedniego doboru tych urządzeń pod względem parametrów, wydajności jednostkowej, sprawności, itp. w odniesieniu do projektowanego systemu, aby mógł spełnić minimalny poziom ustalonej sprawności (np. 92%) dla danej kategorii budynku. Kluczowym rozwiązaniem w przedmiotowym aspekcie wydaje się być coraz częstsze stosowanie norm CEN (European Committee for Standardization), które prowadziłyby do ujednoczenia standardów we wszystkich krajach członkowskich.

Ważnym aspektem z punktu widzenia projektanta, a pośrednio inwestora i wykonawcy, jest wprowadzenie praktycznego stosowania obowiązku ujmowania i uwzględniania w nowo projektowanych budynkach energii ze źródeł odnawialnych oraz zapewnienia, aby analiza systemów alternatywnych, czyli wykorzystujących w głównej mierze OZE, została udokumentowana i udostępniona do celów weryfikacji.

Ponadto kraje członkowskie zostały zobligowane do wprowadzenia niezależnego systemu kontroli świadectw charakterystyki energetycznej budynków oraz kontroli przeglądów systemów ogrzewania i klimatyzacji, a następnie sporządzania sprawozdań z ww. kontroli i przeglądów.

Głównym celem wprowadzenia systemu kontroli świadectw jest wyeliminowanie wszystkich błędów i nierzetelności wykonania poprzez przeprowadzenie szczegółowej i rzeczowej weryfikacji przez upoważnione podmioty. Dzięki uzyskanym informacjom każdy kraj członkowski będzie miał możliwość uzyskania wiarygodnych informacji dotyczących sporządzonych świadectw charakterystyki energetycznej budynków w zakresie faktycznego poziomu wskaźnika zapotrzebowania na energię w poszczególnych budynkach oraz będzie istniała realna możliwość dokonania oceny, w jakim stopniu wskaźniki są zgodne z prawdą.

System ten pozwoli również ukształtować sytuację na rynku przez obiektywną weryfikację osób, które zajmują się tego rodzaju pracą, poprzez wykluczenie osób niekompetentnych i nierzetelnych, gdy okaże się, że wykonane przez nie dokumenty są niezgodne ze stanem rzeczywistym.

Wprowadzenie systemu kontroli z wykonanych przeglądów systemów ogrzewania i klimatyzacji pozwoli na uzyskanie miarodajnych informacji, zarówno w zakresie funkcjonujących systemów poddanych przedmiotowym przeglądom, jak również osób, które tego rodzaju przeglądów dokonywały oraz przyczyni się do wykrycia wszelkich nieprawidłowości zarówno formalnych, jak i merytorycznych.

Państwa członkowskie UE przygotowują i opracowują listy narzędzi i środków wsparcia finansowego na realizację inwestycji służących poprawie charakterystyki energetycznej budynków, której zakres należy nowelizować co 3 lata. Zgodnie z wytycznymi dyrektywy pań-

stwa członkowskie sporządzają wykaz aktualnych i, w razie potrzeby, proponowanych środków i instrumentów zawierający także środki i instrumenty o charakterze finansowym; mają to być środki inne niż wymagane przepisami niniejszej dyrektywy i promujące jej cele.

Zgodnie z wytycznymi EPBD do dnia 30 czerwca 2011 r. kraje członkowskie powinny opracować listy narzędzi i środków wsparcia finansowego na realizację inwestycji służących poprawie charakterystyki energetycznej budynków. Zadanie to powinno zostać zrealizowane przez Komisję do 2011 r., a jego wyniki zestawione w opracowywanej obecnie II Strategii Energetycznej. Wiadomo też, że UE przeznaczy określoną kwotę na ten cel po uprzednim dokonaniu szczegółowej analizy najefektywniejszego wykorzystania środków, z uwzględnieniem najlepszych rozwiązań finansowego wsparcia typu: dotacje bezpośrednie do zakupu kotłów, pomp ciepła, montażu instalacji wykorzystujących OZE, lub pośrednie na prowadzenie remontów (fundusz termomodernizacji i remontowy), lub różnego rodzaju bonifikaty, ulgi podatkowe, premie gwarancyjne, kredyty niskoprocentowe, itp.

Przekształcona dyrektywa stanowi merytoryczne uzupełnienie i doprecyzowanie poszczególnych zapisów zawartych w Dyrektywie 2002/91/WE. Kompleksowe i racjonalne wdrożenie poszczególnych jej zapisów przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania energii (zarówno końcowej, jak i pierwotnej) w budynkach, sprawnego funkcjonowania rynku świadectw charakterystyki energetycznej oraz przyczyni się do projektowania i budowania budynków o zapotrzebowaniu na energię bliskim zeru. Przedmiotowe działania przyczynią się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego oraz poprawy charakterystyki energetycznej budynków i ochrony klimatu.

Mam nadzieję, iż nacisk jaki wywiera niniejsza dyrektywa na państwa członkowskie celem wytworzenia instrumentów formalnoprawnych skutkujących niejako wymuszoną efektywnością energetyczną, przyczyni się do zwiększenia świadomości poszczególnych obywateli w tym zakresie oraz uodowodni, że budowanie energooszczędne jest opłacalne i warto mieszkać również w zdrowych i ekonomicznych budynkach, których budowa niekoniecznie musi być droga. Pociągającym jest fakt, że problematyka

efektywności energetycznej budynków zaczyna odgrywać kluczową rolę polityczno-społeczno-ekonomiczną, oraz powoli dojrzejemy jako społeczeństwo do poszanowania energii i przy każdym zakupie urządzenia czy budynku, oprócz czynnika wizualnego, zaczynamy brać pod uwagę również czynnik eksploatacyjny związany z późniejszymi kosztami ponoszonymi tytułem ilości zużywanej energii.

Podsumowując warto dodać, że każdy kraj członkowski ma 2 lata na zawarcie ww. zapisów w aktach prawnych obowiązujących w danym kraju, natomiast na wdrożenie w życie okres ten wynosi 2 lata i 6 miesięcy w przypadku budynków użyteczności publicznej oraz 3 lata w odniesieniu do pozostałych budynków. Warto dodać, iż wdrożenie wytycznych znowelizowanej dyrektywy wiąże się z przedstawieniem Komisji UE aktów prawnych, które w danym kraju członkowskim implementują jej zapisy.

Na podstawie zmian, jakie nakłada recast dyrektywy na państwa członkowskie, zostaną poddane nowelizacjom następujące dokumenty prawne: ustawa Prawo budowlane jako dokument nadrzędny implementujący wytyczne zawarte w dyrektywie oraz przepisy techniczno-wykonawcze, tj. warunki techniczne jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, zakres i forma projektu budowlanego, metodologia sporządzania charakterystyki energetycznej budynków, książka obiektu budowlanego (opracowanie wzorów protokołów kontroli systemów ogrzewania i klimatyzacji). Ponadto istotną i odrębną kwestią jest opracowanie niezależnego systemu kontroli świadectw charakterystyki energetycznej budynków.

Szczegóły zmian poznamy w chwili skierowania przez Ministerstwo Infrastruktury propozycji nowelizacji do publicznych konsultacji. □

¹Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca Dyrektywę 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.

Literatura:

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków